

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austria-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Arti de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:
de 1 fir garand: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-ora 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

IN ARAD

(*) „Tribuna Poporului“ apare azi în propria sa tipografie.

Insemnătatea acestui fapt se va putea judeca numai dacă cititorii își vor aminti următoarele:

Înainte cu douăzeci și șapte de ani în Arad era o singură foaie politică, dar și aceia germană, „Arader Zeitung“; azi ziarul german și cititorii săi au dispărut însă în oceanul maghiarisării, iar Ungurii au trei foi cotidiene și una săptămânală.

Ar fi fost deci o rușine și un semn că dăm îngrijitor de tare îndărăt, dacă noi românii, în mijlocul cărora Ungurii din Arad sunt numai o picătură, n'am fi fost în stare să întemeiem un ziar politic, care, pe lângă interesele generale românești, să apere și interesele locale a celor peste jumătate milion Români din eparchia Aradului.

Se știe acum, că în politica țării nu se poate închipui fără a avea așa zisele centre politice, unde să se concentreze tot ce este forță economică și intelectuală.

Guvernele ungurești, toate câte s'au succedat, au făcut în chip artificial și aproape cu forța, centru unguresc la Arad. Au făcut fabricanților ovrei cele mai detașate înlesniri pentru ca ei să poată prospera, și din doi cărciumari și 7 comercianți ovrei câți erau în Arad pe vremea Mariei Teresa, azi sunt sute de comercianți și peste 100 mari fabricanți ovrei, toți cultivatori îndrăzneți ai șovinismului maghiar. Au înființat aici școli peste școli, gimnasiu, școli reale, civile, academice comerciale și conservator; au concentrat aici tot felul de autorități: direcție a drumurilor de fer, a poștelor și telegrafului, financiară și așa mai departe, astfel că cei vreo câte-va mii Unguri din Arad țin în mână comitatul în care locuiesc sute de mii Români.

Și încă ce Români! Nicăieri, pe tot pământul locuit de Români, nu se găsește comună atât de mari și de înfloritoare, cum sunt cele din jurul Aradului. Când frații noștri din Ardeal, ori chiar cei din România, ar vedea pe românii din Pecica, Șetin, Nădlac, apoi Curtici, Sântana, Șiria, Acriș, Pancota și altele, ar sta uimiți. Sunt p'aci țărani, nu unu, dar mulți, a căror avere trece peste 400.000 coroane, și au văzut însine pe unul degunând la banca „Victoria“ suma de vreo 80.000 coroane, cât luase pe recolta grâului din acel an. Eăr căte aproape toți știu.

Sunt între ei și câte ou trei-patru clase gimnastice chiar. Eăr în cât privește sentimentul național, d'asemenea este ridicat. Proba evenimentele po-

litice din urmă: în deputațiunea cu Memorandumul la Viena, la Cluj cu ocazia procesului Memorandumului, la adunarea națională din 1894 și la congresul naționalităților, din jurul Aradului au fost relativ mai mult Români, de cât din celelalte părți. Cât despre forța lor de luptă împotriva administrațiunii, d'asemenea au dat probe la toate alegerile comitatense; în congregație au ales întotdeauna numai Români încercați.

Cât despre tradițiuni, și în privința aceasta avem drept să stăm falnici în fața Ungurilor. Pentru că dacă Aradul este „Golgota“ lor, locul de expiere a celor trei-spre-zece generali cari la 1848 s'au ridicat împotriva Impăratului, și pe noi amintiri scumpe ne leagă de acest oraș.

La începutul veacului deja, Moise Nicoară de pie memorie a luptat cu ardoare pentru întemeierea în Arad a unei eparchii naționale române; a fost chiar la Viena, unde avea mare trecere, și a cerut prin petiție despărțirea bisericii române de cea sârbă. Activitatea lui pentru cauza română a fost atât de rodnică și de generoasă, în cât însăși marele Ioan Brătianu a adus elogii în parlamentul român eroului care a luptat pentru naționalism cu aceiași ardoare, cu care la 1812 comandase o trupă, compusă mai ales din Români, în contra lui Napoleon Bonaparte.

Tot aici în Arad s'a înființat la anul 1812 cea dintâi preparandie pentru învățatori, în cari s'au ilustrat un Țichindeal, Mihut, Iorgovici, Gavra și atâția alți harnici apostoli ai Românilor, și apoi la anul 1821 prima școală teologică (seminar) la Români ortodoksi.

Cea dintâi asociațiune culturală națională de asemenea aici s'a înființat („Asociațiunea națională în Arad pentru cultura poporului român“); în fruntea acestei asociațiuni stă azi însăși P. S. Sa Episcopul nostru, eăr alături ca harnici luptători o pleiadă întreagă de bărbați ca Dr. N. Oncu, Dr. G. Popa, P. Truția, Aurel Suciu, Mihail Veliciu, Dr. G. Vuia, profesorii R. Clorogaru, V. Mangra, A. Hamsea, R. Nestor, protopopii G. Telescu, M. Boșcan și din generația mai tină dr. St. C. Pop, Sava Raicu, Dr. I. Suciu și alți mulți.

Chiar în privința ziaristicii, avem înaintași. Deja la 1869, tinerii teologi C. Gurbanu și V. Mangra au înființat organul literar „Speranța“; la 1872 au scos „Lumina“, care a devenit organ oficial al Diecesei, precum e astăzi „Biserica și Școala“, înființat la 1877, tot de V. Mangra.

Nu mai puțin avem de unde ne inspira când e vorba de politică. E

destul să ne aducem aminte de vremurile pe când comite suprem al comitatului era George Popa.

Bărbați să fim, și eăr vom ajunge vremuri de mărire.

Eăr lupta ni se impune azi cu atât mai stăruitor, cu cât Ungurii au făcut și fac progrese enorme. Să se citească, în privința asta, articolul pe care îl publicăm din peana înțeleptului nostru Uncheas...

D'asupra tuturor cumpenește însă faptul că Aradul este singurul oraș, în care românii stau față în față cu Ungurii. La Sibiu, Brașov, Blaj, cele trei centre unde s'au dat lupte, Ungurii sunt departe. Aici ne vor simți în coaste, după cum vecinii și aliații noștri Sârbi și Slovaci ne vor simți aproape.

Cu arme leale și pe cale constituțională, luăm lupta pe toate terenurile.

Cerem pentru acest scop spriginul tuturor Românilor de bine.

Contele Goluchowsky la Berlin.
Cy data de 18 l. c. se telegrafează din Berlin că înainte de prânz, Împăratul a vorbit cinci părtrare de ore cu contele Goluchowsky, ministrul nostru de externe. Eăr după masă, Împăratul a stat de vorbă cu contele până la miezul nopții.

La aceste convorbiri a asistat și cancelarul Hohenlohe.

După o ședere de patru zile în Berlin, contele Goluchowsky a sosit alaltăieri la Drezda, unde regele Saxoniei deasemeni l'a primit cu mare cinste.

Ungurii calomniati (?). Ziarul „Magyarország“ în articolul seu dela 19 c. îndeamnă pe toți industriașii maghiari să participe la expoziția din Paris mai ales din motive... politice, căci de succese economice nu poate fi vorba.

Eăr motivele politice sunt:

„Să mergem la Paris drept desmințire răspunzând astfel calomniilor miserabile pe cari le aruncă în contra noastră naționalitățile, cari mai ales la Paris își au așezate bateriile lor puternice. Să ne vadă la Paris lumea, cărei i-s'a tot spus că sântem barbari asiatici, dușmani ai civilizațiunii, piedici ai culturii.

Cu un cuvânt, „patrioții“ se simt calomniati.

Ar trebui deci, ea tocmai pentru expoziție, să se arate întâiu falimentul pe care Ungurii l'au avut cu expoziția lor milenară și apoi cu mărturisiri din însesi parlamentul unguresc să se dovedească tot ce naționalitățile au spus străinătății.

Reforme în Turcia. Se telegrafează din Constantinopol, că de ziua sa ohomastică, 19 Ian. Sultanul e vorba să decreteze introducerea mai multor reforme importante. Deocamdată a apărut decretul privitor la judecătorii de forul întâiu și al doilea, judecătorii cari au fost făcute independente, eăr judecătorii administrative s'au pus sub presidenția capului consiliului de stat.

POLITICA SOCIALĂ

I

Date statistice: Cât pierdem prin căsătoriile mixte.—Cauzele acestor pierderi.—Maghiarisarea Aradului.—Mijloace de apărare.—Mireea Stănescu și „Progresul“.—La lucru.

Date statistice

Statistica matriculelor de stat a orașului Arad constată că în anul 1896 biserica orientală din Arad a cucerit dela biserica rom. cat. 1 mamă, și viceversa: biserica rom. cat. a cucerit dela cea orientală 7 tați și 3 mame în vreme ce biserica rom. catolică a câștigat de la diferitele confesiuni peste tot 24 de perechi, adică 24 de familii. A pierdut dar biserica orientală în anul 1896, prin căsătorii mixte 9 familii, în vreme ce biserica rom. catolică a câștigat de la diferitele confesiuni peste tot 24 de perechi, adică 24 de familii.

Posomorit tablou pentru noi. Scădem în număr, și scăderea e cu atât mai simțitoare, cu cât e vorba de elementele productive industriale, cari ni-se strecură ca tot atâtea capitale în taberă străină.

Cauzele pierderilor

Cauzele trecerilor însă nu sunt d'ordine eclesiastică, ci de ordin social-politic. Ni se impune dar datoria a suleva chestiunea socială a clasei orașenesci.

Orașele, după alcătuirea lor istorică, s'au constituit din elemente străine. Regii succesiv aduc măestrii străini, nemți, francezi și italieni, dar mai ales nemți, din cari formează tot atâtea colonii industriale și comerciale, din cari sau dezvoltat orașele de astăzi. Aceste orașe provide provincia cu uneltele necesare, i brăcăminte, mobile etc. Și pentru acest serviciu legile le asigurau și oare-cari prerogative orașenesci.

Campania de maghiarisare s'a început în aceste orașe prin presiune oficială, școli, stabilimente industriale, reuniuni, favoruri, agitațiune și prin terorizare socială. Guvernele maghiare o puteau face aceasta căci în mâinile lor era și este puterea și banul.

În sfârșit, numai orașele băna nești și săsești mai sunt germane, ori dacă nici nu sunt în sentiment germane, vorbesc limba germană. În Arad de pildă, unde pe la 1848 abia se auzia limba maghiară, magistratul îl ocupau sârbii și românii, cari altcun vorbiau nemțește; astăzi abia mai trăiesc câți-va moșnegi industriași ca și monumente vii ale unui trecut mai bun, vorbind numai nemțește. Și se întemplantă că părinții cari nu știu un-ouăște, nu se înțeleg cu copiii și ne-

ieșit de sub tipar:

Poesiile lui Alecsandri.

Edițiune completă cu mai multe poezii nepublicate. 2 Volume de 542 și 667 pagine. Prețul Lei 12.

Din prefață:

Alexandri și-a publicat poeziile sale în mai multe ediții.

La 1853 a publicat la Paris (De Soye et Bouchet, imprimeurs) *Doine și lacrimioare, 1842—1852*.

Zece ani mai târziu, la 1863, a tipărit la Iași un volum cu același titlu, care însă pe lângă *Doine și lacrimioare* cuprinde *Suvenir* (21 bucăți) și *Mărgăritărele* (46 bucăți).

La 1875 a făcut prin librăria Socec marea edițiune a operelor sale complete. Poesiile erau împărțite în trei volume: I. *Doine și Lacrimioare*, II. *Mărgăritărele*, III. *Pasteluri și legende*.

La 1880 a adăos un nou volum (Legende noue—Ostași noștri), în care a adunat câteva legende compuse după 1875 și toate compunerile relative la războiul independenței.

Alecsandri își iubia compunerile sale; pe unele le cetia cu plăcere prietenilor în intimitate sau lui însuși în singurătatea tihnă de la Mircesci. În aceste cetiri mereu schimba câte o vorbă sau refăcea câte un vers. În odaia lui de lucru într'un dulăpior închis cu uși de sticlă, avea o colecțiune de poezii moderni francezi, și între volumele lor era și este până astăzi un exemplar complet al seriilor sale în ediția Socec dela 1875, exemplar dedicat soției sale cu aceste

cuvinte „*Paulinei. — Suvenir. — V. Alecsandri*“. În acest exemplar a însemnat Poetul toate schimbările și îndreptările făcute în versurile sale dela 1875 până la sfârșit.

Ediția Poesiilor dela 1875 se sfârșise înainte de 1880 și Alexandri avea intenția de a face una nouă, dar a tot amânat punerea în lucrare a acestui gând—până când a fost prea târziu. Sînt deci peste 15 ani de când librăria română nu mai are în rafturile sale poeziile lui Alecsandri, și cei cari voesc să-și procure un exemplar sînt în neputință de a-l găsi.

Edițiunea de față va face să înceteze această lipsă atât de adînc simțită în toată lumea noastră literară. Primind însărcinarea de a supraveghia tipărirea ei, mi-am dat sîlînța ca textul poeziilor să fie corect reproduș în ultima formă pe care le-a dato Poetul. Doamna Paulina Alexandri, văduva lui nemîngăiată, a binevoit a-mi pune la dispozițiune spre acest scop exemplarul corectat; astfel toate sesimbările făcute de dînsul au putut să fie introduse în textul aici tipărit. Asemenea schimbări sînt mai ales în *Înșiră-te-mărgărite, Ana Doamna, Dan căpitan de plaiu, Legenda Ciocărliei* și altele.

Partea nouă în această edițiune este cea de la sfârșitul volumului II, paginile 473—667. Pe aceste pagine s'au tipărit poezii cari nu se află în edițiunile anterioare, fiind făcute — probabil toate — în urma ediției dela

1875 și 1880. Cea mai mare parte din aceste compuneri se tipăresc acum pentru întâia oară, sub numirea *Altele*, după manuscrisurile originale ale Poetului, aflătoare în colecțiunea Academiei Române, căreia au fost lăsate prin voința lui. Câte-va au fost produse din *Convorbiri literare*, unde au fost publicate pe când Poetul era în viață.

I. Bianu.

A apărut: „*Foaia pentru toți*“ Nr. 1 cu următorul sumar:

Înainte cuvîntare. . . . .
Comoara, poezie de Radu D. Rosetti;
Luminările, poveste de Andersen
Bunătatea; . . . . .
Cum putem face avere, Frankiin;
Convorbiri săptămânale. — Caritatea
Gîndiri . . . . . Albina
Pagini alese Datoriile învățătorului
Noutăți — Litere; Arte Teatru
Daruri de sărbători
„Romanul unui călugăr“, roman de Jean Rameau traducere de I. S. Spartali;
Țiganul la popa, snoavă D. Stăncescu
Din cartea de Aur, — Să fim îndatoritori .
Binefacerile științei . . Gaston Tissandier
Pagini uitate, — Cetitorului N. Nicoleanu
Cărți noue — O carte bună D. Stăncescu
Glume . . . . .
Premii . . . . .
Alegerea Cărților . . . . .
Omida și vulpea, Fabulă
Mode . . . . .
Rețele și sfaturi . . . . .
Petreceri și jocuri . . . . .

Ilustrație;

„*Gravura din romanul unui călugăr*“

Posta Redacțiunii.

Amicului din Viena. Se trimite. Sc. amicului să-și înceapă seria de corespondențe Persoanelor recomandate de asemeni am trimis.

D-lui N. P. Budapesta. Nu ne ocupăm bucuros de cestiuni unde e la mijloc și numele acelei persoane. Dar dacă s'au. pentru D-Ta și amicii D-tale, facem.

D-lui H. Ch. Budapesta. Mulțumim. Așa vom face. Cât despre L., îți vom scrie mai pe larg, ceva mai târziu.

Dali. Trăiești?

D-lui Oct. P. Blaj. Primit. Resultatul îl veți afla după ce vor fi sosit și celelalte.

Unuia din „aceiași“, Sibiu. Scrie-ne numai cât de des.

T. Mircea dela Mare, Iași. Primim bucuros. Îți vom trimite cartea cerută.

V. I. St. Graz. Ceva mai târziu. Acum prea suntem ocupați.

Economului Iam. Acela este un rău-voit. Noi te indemnăm să abonezi.

Preotului, V-nga. Desigur, n'avem să căutăm cearta.

Broscoale. Primit. Minunat; pe Duminică!

D-lui N. Lăzărescu, Siria. Ți-s-a trimis, Mulțumim pentru osteneală.

Tuturor amicilor, cari ne-au felicitat cu prilegiul sărbătorilor, călduroase mulțumiri.

AVIS!

Numărul de probă al foii noastre nu-l mai avem. D-nii cari vor să aibă înses nrii 1, 2 și 3 să se adreseze la administrațiune.

Nrii singuratici à 5 cr. se vînd în Arad la Administrațiunea noastră și la Librăria M. Klein.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirliava.

„MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri. Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Direcțiunea Institutului Tipografic

„MINERVA“.